herpy

GEKKOER

Bibron's thick-toed gecko

Chondrodactylus bibronii

En kraftig, nataktiv klippegekko fra Karoo og de tørre egne i det sydlige Afrika, med tykke tæer, knudret hud og mørke tværbånd. Den er robust og nem at holde, men sælges ofte under forkert navn: Mange dyr i handlen er i virkeligheden den nærtstående *Chondrodactylus turneri*.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Pachydactylus bibronii; Pachydactylus bibroni; Tarentola bibronii* Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-20 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**6-8 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Klippeboende**
Biotop	**Halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Begynder**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 40 × 40 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Hotspot	**30-33 °C**
Temperatur, nat	**19-23 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Kuld pr. år	**2-6**
Inkubation	**45-60 dage** ved 27-28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er hverken opført i CITES eller i EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen CITES-papirer ved køb og salg. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav. Spørg sælgeren, hvilken art dyret faktisk er, og om det er opdrættet i fangenskab.

Om arten

Chondrodactylus bibronii er en af de største gekkoer i det sydlige Afrika og kraftigere bygget end de fleste andre gekkoer. Huden er besat med store, kølede knopper, som giver den et knudret udseende. Grundfarven er lys- til mellembrun eller grålig, og hen over ryggen løber mørkebrune tværbånd, ofte med lyse prikker lige bag båndene. Hos nyklækkede unger er tegningen tydelig og sammenhængende, mens den hos voksne er mere brudt. Hannerne er lidt større end hunnerne og kan kendes på en fortykket halerod, hvor hemipenis-poserne sidder.

Som voksen bliver arten 15-20 cm inklusive hale, og halen udgør omkring halvdelen. Der findes ingen pålidelige vægttal.

Arten blev beskrevet i 1846 af Andrew Smith som *Tarentola bibronii* og opkaldt efter den franske zoolog Gabriel Bibron. Siden har den heddet *Pachydactylus bibronii*, og først i 2005 blev den flyttet til slægten *Chondrodactylus*, så begge navne bruges stadig i litteratur og handel. Stavemåden *bibroni* er en fejlskrivning, der også ses ofte.

Arten forveksles let med sine nære slægtninge. Tidligere blev både *C. turneri* og *C. laevigatus* regnet med til *C. bibronii*, og det meste af det, der i gamle bøger hedder *bibronii*, er i dag en af de to. Ægte *C. bibronii* har en langt mindre udbredelse og har sjældent været eksporteret, så de dyr, der sælges som *C. bibronii*, er sandsynligvis *C. turneri*, som ligner til forveksling. Hos ægte *C. bibronii* er tværbåndene regelmæssige og mørkebrune, mens de hos den almindelige terrarieform er brudte og uregelmæssige. Betyder artsnavnet noget for dig, fx til avl, så bed sælgeren om oprindelse og billeder af forældredyrene, og regn med, at et dyr solgt som *C. bibronii* kan være *C. turneri*.

Temperamentet er ikke blidt. Arten er territorial, hannerne er meget aggressive over for hinanden, og den bider gerne for at forsvare sig. Det er en art at se på, ikke at håndtere.

Udbredelse og levested

Arten lever i det sydlige Afrika, først og fremmest i Sydafrika, hvor den findes i provinserne Western Cape, Eastern Cape, Northern Cape, Free State og North West. Herfra når den kun lige ind i grænseegnene i det sydlige Namibia og Botswana. I Sydafrika er den almindelig.

Udbredelsen blev meget mindre, da *Chondrodactylus turneri* og *C. laevigatus* blev skilt ud som selvstændige arter. Ældre angivelser længere mod nord og øst, også fra Eswatini, stammer fra tiden før opdelingen og dækker formentlig *C. turneri*, som lever fra Tanzania og Zimbabwe ned til det nordøstlige Sydafrika. Eswatini er derfor ikke markeret på kortet. Arten er indført til Florida i USA, hvor der er fundet dyr i Manatee County. Fund uden for det sydlige Afrika på kortet stammer fra indførte eller undslupne dyr og hører ikke til den naturlige udbredelse.

> **Oprindelig udbredelse:** Sydafrika, Namibia og Botswana.

LEVESTED

Gekkoen er klippeboer og lever på klippefremspring og stenbunker i Karoo og i halvørkenens krat, hvor den skjuler sig i sprækker mellem sten og under løs bark. Den er også blevet kulturfølger og findes ved huse, hvor den om natten jager omkring lamperne og tager de insekter, lyset tiltrækker.

Den er nataktiv og tilbringer dagen i skjul, ofte flere dyr sammen. Kun omkring 39 % af de vilde dyr sidder alene, og en gruppe rummer aldrig mere end én voksen han. Enlige hanner er mindre end hanner i grupper. Om grupperne skyldes mangel på gode skjul eller en egentlig tiltrækning mellem dyrene, vides ikke. Mange vilde dyr mangler tæer eller stykker af huden efter slagsmål.

Levestederne er tørre. Temperatur og fugt på dem kendes ikke præcist, så tallene i pasningsafsnittet bygger på terrariehold.

Pasning

TERRARIET

Til ét voksent dyr eller et par er 60 × 40 × 40 cm (længde × bredde × højde) en god størrelse, og større er bedre. Ét dyr kan klare sig i 50 × 25 × 30 cm, men et rummeligere terrarie passer bedre til dyrets størrelse og territoriale levevis. En han med to-tre hunner skal have mindst 80 × 40 × 40 cm og rigeligt med skjul, så ingen bliver trængt op i et hjørne.

Indret med stablede flade sten, korkbark og skråtstillede stykker, så der opstår mange sprækker i forskellig højde. Det er skjulene, der betyder noget. Groft sand eller grus med lag af sten ovenpå er en klassisk bund. Unger kan sluge fint sand sammen med foderet, så til dem er træflis eller groft grus uden fine partikler et sikrere valg. Byg stenene stabilt eller lim dem fast, så de ikke kan skride og klemme dyret. Nogle få robuste planter eller kunstplanter giver ekstra dækning.

Terrariet skal have ventilation i toppen og gerne forneden, og låget skal slutte tæt, for gekkoen kan klemme sig gennem smalle sprækker.

TEMPERATUR

Arten klarer sig ved almindelig varme, når blot en del af terrariet er varmere end resten. Hold 24-28 °C om dagen med et varmt hjørne på 30-33 °C, og lad temperaturen falde til 19-23 °C om natten. Det svarer til et spænd på 21-29 °C med et varmere hjørne om dagen og et fald om natten.

Brug en varmepære eller en varmemåtte på siden, styret af en termostat, og mål både ved varmestedet og i den kølige ende. Gekkoen skal kunne vælge temperatur. Sidder den ofte under lampen om dagen, er det ikke et tegn på sygdom, for mange dyr i fangenskab soler sig gerne under et svagt lys og er fremme om dagen. Arten har ingen kendt vinterhvile.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten hører til i tørre egne, og terrariet skal være tørt og luftigt med en luftfugtighed på omkring 30-50 %. Sprøjt dagligt med lidt vand, så dyret kan slikke dråberne af sten og ruder, og lad det tørre op igen i løbet af dagen. En vandskål er ikke strengt nødvendig, men en lav skål med frisk vand skader ikke og er en god idé til avlsdyr.

Hold bunden tør, og lav en lille fugtig zone, fx en skjulekasse med let fugtig sphagnum, til hudskifte. Den kan også bruges som æglæggeplads.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er nataktiv og har ikke brug for UVB, når insekterne pudres med kalk og D3-vitamin, men mange dyr i fangenskab soler sig gerne under et svagt lys. Et svagt UVB-rør til skyggedyr (Ferguson-zone 1) kan derfor bruges som et valgfrit tilskud, monteret så dyret altid kan trække sig ind i skyggen. Uden UVB er kalk med D3 på insekterne desto vigtigere.

Hold en fast døgnrytme med 12 timers lys om sommeren og lidt kortere dage om vinteren, styret af et tænd-sluk-ur. Om natten skal der være mørkt.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Gekkoen er insektæder og tager næsten alt, hvad den kan overmande. Fårekyllinger og melorme er det klassiske grundfoder, suppleret med græshopper, dubia-kakerlakker og en sjælden gang voksmøllarver. Insekterne skal være mindre end afstanden mellem dyrets øjne og gerne have fået godt foder, inden de gives videre. Pudr dem let med kalk, og giv et multivitaminpræparat med D3 ca. en gang om ugen.

Giv unger insekter hver dag eller hver anden dag og voksne to-tre gange om ugen, og juster efter dyrets huld, især halens fylde. Daglig fodring af voksne gør dem let fede. Avlshunner har brug for ekstra kalk, så æggeskallerne bliver hårde. En nyfødt mus kan en gang imellem fede en hun op, men det er unødvendigt og hører ikke til den faste kost.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er territorial, og voksne hanner slås, ofte så de mister tæer eller stykker af huden. Hanner må derfor aldrig holdes sammen. En han kan gå med to-tre hunner, hvis terrariet er stort og har mange skjul. Hold øje med bid, og del dyrene, hvis én bliver jaget eller kommer til skade. Enkeltvis er den sikreste holdform.

Gekkoen trives bedst som iagttagelsesdyr. Den bider gerne, når den føler sig truet, og skal kun håndteres, når det er nødvendigt. Giv nye dyr et par uger i fred. Om dagen sidder dyrene i skjul, og de er mest aktive efter mørkets frembrud. I naturen deler de gerne sprække, men det betyder ikke, at de er blide mod artsfæller.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne er kraftigere og kan kendes på en tydeligt fortykket halerod, hvor hemipenis-poserne sidder. Arten mangler de ydre kendetegn, som mange andre gekkoer har, fx lårporer, så halerodens form er den bedste måde at kønsbestemme på. Hannerne er også de mest aggressive, og hunnerne er generelt lidt mindre.

Opdrættede dyr kan være i avl efter omkring 18 måneder. Sæt ikke unge, lette hunner i avl, før de er fuldt udvoksede, for ægproduktionen tapper dem for kalk.

PARRING

Der kræves ingen særlig forberedelse til avl, og en lille koloni med én han og to-tre hunner er den anbefalede holdform. Parringen foregår mest om natten og ses sjældent. Hold øje med, at hannen ikke jager hunnerne for hårdt, og tag ham ud, hvis en af dem kommer til skade.

Om arten har brug for en kølig periode om vinteren, vides ikke. En årstidsrytme med lidt lavere temperatur og kortere dage skader næppe og kan prøves. Giv hunnerne rigeligt med kalk og insekter i hele sæsonen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger to hårdskallede, runde æg i hvert kuld, omkring 1 cm i diameter. Unge hunner lægger måske kun ét æg. I naturen lægger hunnen normalt to kuld om året, mens hunner i fangenskab kan lægge tre til seks kuld eller flere.

Æggene lægges under en sten eller et stykke bark et lidt fugtigt sted. I naturen er gode steder sjældne, så flere hunner kan bruge det samme. Giv hunnerne et par skjulekasser med let fugtig sphagnum eller fugtigt sand, og kig efter æg hver dag.

INKUBATION

Æggene kan blive i terrariet eller flyttes til en inkubator. Inkubér ved omkring 27-28 °C, så klækker de efter 45-60 dage, oftest efter 55-60 dage. Tallene er vejledende.

Hårdskallede gekkoæg skal ligge på et let fugtigt, aldrig vådt substrat og må ikke vendes. Den præcise fugtighed kendes ikke, og det vides heller ikke, om temperaturen påvirker ungernes køn.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er omkring 5 cm lange ved klækningen, har en tydeligere tegning end de voksne og er små spisemaskiner, der tager næsten alle insekter, de kan få i munden. De bør vokse op enkeltvis eller i små grupper, fordi de slås. Går de sammen med de voksne, skal der være masser af skjul, men de kan stadig ende som bytte.

Brug træflis eller groft grus som bund i stedet for fint sand, så de ikke sluger for meget af det. Giv små insekter pudret med kalk og D3, og hold terrariet tørt med en lille fugtig zone til hudskifte. Vej ungerne jævnligt, så du kan følge væksten.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør, og de fleste problemer skyldes pasning og kost. De typiske fejl er:

- For lidt kalk og D3, især hos unge dyr og avlshunner. Det giver bløde kæber, krumme lemmer og rystelser. Pudr insekterne med kalk, og giv et multivitaminpræparat en gang om ugen.
- For fugtigt terrarie uden ventilation, som giver mug og hudproblemer. Arten kommer fra tørre egne.
- Sand og fine partikler i bunden, som især unger kan sluge og få forstoppelse af.
- Slagsmål og bid, hvor tæer, halespidser og hud rives af. Del dyrene i tide.
- Overfodring med fede insekter som melorme og voksmøllarver, som giver overvægtige dyr.
- Hudrester på tæer og halespids efter hudskifte. En fugtig zone forebygger det.

Arten har ingen kendte særlige sygdomme, så de almindelige råd for gekkoer gælder. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, har indsunkne øjne, har svært ved at skifte hud eller ikke spiser i flere uger.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.